

منظور از اعسار چیست و چگونه اثبات می شود؟

اصل بر آن است که بدهکار باید در مهلت تعیین شده از عهده تعهد خود برآید البته این ضرورت بر انجام تعهدات منحصر به تعهدات مالی نیست بلکه باید تعهدات غیرمالی نیز در موعد مشخص اجرا شوند.

اصل بر آن است که بدهکار باید در مهلت تعیین شده از عهده تعهد خود برآید البته این ضرورت بر انجام تعهدات منحصر به تعهدات مالی نیست بلکه باید تعهدات غیرمالی نیز در موعد مشخص اجرا شوند. اما گاهی ممکن است وضعیتی برای شخص متعهد عارض شود که نتواند از عهده تعهدات برآید. یکی از این وضعیت ها اعسار است.

به گزارش لاگو؛ تابناک راگو؛ اعسار از ریشه لاگو؛ عسر است؛ که واژه وازو؛ ای عربی است؛ مشتق می شود و به معنای نیازمند شدن یا تهیدستی است و در حقوق، صفت کسی است که تاجر نبوده و به جهت کافی نبودن دارایی اش یا عدم دسترسی به آن، قدرت پرداخت بدهی اش خود یا هزینه های دادرسی را نداشته باشد.

لازم به ذکر است طبق مقررات قانون تجارت، چنانچه تاجر مدعی اعسار باشد باید ابتدا دادخواست ورشکستگی دهد و سپس با اثبات ادعای وی، معافیت از پرداخت هزینه های دادرسی شامل حال وی خواهد شد.

گفتنی است بررسی وضعیت مالی تاجر نیازمند صرف وقت و دقت بسیاری است چرا که ورشکستگی یک تاجر بر اقتصاد کشور و وضعیت سایر تاجر تاثیرگذار خواهد بود و درست به همین دلیل اعسار تاجر پذیرفته نمی شود.

اعسار از هزینه های دادرسی

به نوشته لاگو؛ حمایت راگو؛ در مورد اعسار از هزینه های دادرسی می توان گفت که افراد هنگام مراجعه به مراجع قضایی جهت شکایت در راستای احقاق حقوق خود متحمل هزینه هایی خواهند شد که از آن با نام هزینه های دادرسی یاد می شود.

هزینه های دادرسی شامل هزینه های از قبیل هزینه تمیر، دستمزد کارشناس، هزینه اجرای قرار معاینه، تحقیقات محلی و ... است.

لازم به ذکر است هزینه های دادرسی از جمله راه های تامین بودجه مملکتی هستند و از طرفی وجود این هزینه ها مانع از طرح دعاوی واهی و بی اساس می شود. در نتیجه تا حدودی از ازدحام بی دلیل مراجع قضایی جلوگیری می شود.

ممکن است هزینه های مذکور به قدری بوده که از عهده شخص خواهان یا شاکی خارج باشد که در این حالت، موضوع اعسار از هزینه های دادرسی مطرح می شود.

به بیانی خواهان در حالتی که توانایی پرداخت هزینه های مقرر قانونی را نداشته باشد، می تواند با ارائه دادخواست اعسار از هزینه دادرسی و ارائه دلایل مبنی بر عدم تمکن خود موقتاً از تادیه هزینه دادرسی دعوی در مرحله بدوی، وخواهی یا تجدیدنظر معاف شود.

دعوی اعسار از هزینه های دادرسی می تواند همراه با دعوی اصلی یا به صورت مستقل مطرح شود.

لزوم ارائه استشهادیه دو نفر

اعسار از هزینه دادرسی باید به استناد استشهادیه دو نفر از افرادی که از وضعیت مالی معسر مطلع هستند، باشد.

این دو نفر باید مدارک و شهادت خود را از بضاعت کم فرد در پرداخت هزینه دادرسی به دادگاه اعلام ‍کنند.

اعسار در محکومیت ‍های مالی و جزایی عبارت از آن است که به موجب حکم دادگاه حقوقی یا کیفری در امر جزایی، شخص به پرداخت وجه، مال یا جزای نقدی در حق دیگری محکوم شود اما توانایی و تمکن پرداخت آن را نداشته باشد.

در این حالت شخص برای اثبات ادعای اعسار، باید حداقل چهار شاهد به دادگاه معرفی کند که لازم است این شهود از وضع معیشتی و زندگی او مطلع باشند و در استشهادیه به مشخصات، شغل، نحوه گذران زندگی و عدم تمکن مالی مدعی اعسار شهادت دهند.

در نهایت اگر شخصی بتواند اعسار خود را در دادگاه ثابت کند، می ‍تواند از مزایای معافیت از تمام یا قسمتی از هزینه دادرسی یا استفاده از وکیل بدون پرداخت هزینه استفاده کند.

در خصوص دادگاه صالح رسیدگی به دعوی اعسار باید گفت، دادگاهی صالح است که صلاحیت رسیدگی به اصل دعوی را دارد یا در اصل دعوی حکم صادر کرده است.

اما اظهار نظر در مورد اعسار از هزینه تجدیدنظرخواهی یا فرجام ‍خواهی با دادگاه نخستینی است که رای تجدیدنظرخواسته یا فرجام ‍خواسته را صادر کرده است نه خود دادگاه تجدیدنظر یا مرجع فرجام. به طور کلی رسیدگی به دعوای اعسار هیچ وقت با دادگاه تجدیدنظر یا مرجع فرجام نیست.

در روند رسیدگی به دعوای اعسار در هر شکلی که مطرح شود، تمامی تشریفات که برای جلسه رسیدگی در دیگر دعوای لازم است، باید رعایت شود و روال کار به این شکل است که اصحاب دعوی یعنی مدعی اعسار (معسر) و طرف دعوای اصلی، برای حضور در جلسه رسیدگی در وقت مقرر دعوت می ‍شوند.

در این بین حاضر کردن شهود از جانب معسر بستگی به نظر دادگاه دارد. ممکن است دادگاه به همان شهادت ‍نامه تفصیلی که ضمیمه دادخواست شده، اکتفا کند و ممکن است از مدعی اعسار بخواهد که شهود خود را حاضر کند البته خوانده دعوای اعسار هم می ‍تواند دلایلی بر تمکن مدعی ارایه کند.

رای دادگاه در خصوص قبول اعسار، حضوری محسوب می ‍شود.

بدین معنا که اگر خوانده ‍اعسار حاضر نشود و هیچ لایحه ‍ای نیز ارسال نکند و حتی اگر ابلاغ اخطار هم در شکل قانونی بوده و از جلسه رسیدگی اطلاع حاصل نکرده باشد، حکم را از وضع حضوری خارج نمی ‍کند.

در مورد قطعی بودن یا قابلیت تجدید نظر و فرجام بودن حکم اعسار، قانون نظر خاصی نداشته و مانند دیگر احکام عمل کرده است.

در برخی موارد می ‍توان گفت اعسار که یکی از دعوای رسمی و قانونی در دادگاه ‍های کشور است به عنوان حربه ‍ای قانونی از سوی سودجویان جهت اطاله دادرسی استفاده می ‍شود.

کارشناسان در این رابطه معتقدند که اصلاح قانون و اضافه شدن چند راهکار ساده می ‍تواند هم حق معسران واقعی را حفظ کرده و هم از اطاله بی ‍مورد دادرسی در هنگام مطرح کردن دعوای اعسار جلوگیری کند.